

Κείμενο 1

Όλα για το #hashtag¹

Άρθρο της Νίκης Λυμπεράκη που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα ΤΟ ΒΗΜΑ στις 06-02-2022 (διασκευή).

Τι είναι ένα δυστύχημα χωρίς μία πινελιά τραγικής ειρωνείας; Τι είναι ένα έγκλημα χωρίς ανατριχιαστική περιγραφή; Τι είναι μία επιχείρηση διάσωσης, χωρίς λίγα πλάνα βγαλμένα από χολιγουντιανή παραγωγή; Περιστοιχιζόμαστε από τεχνητά ενισχυμένα δράματα. Ακόμη και στη Βουλή. Τι να την κάνεις μία συνεδρίαση χωρίς γκροτέσκο² νούμερο; Παντού ριάλιτι. Λες και δεν αρκούν όσα αβίαστα επιβάλλει στον καθένα από εμάς η καθημερινότητά του.

Από κάθε συνέντευξη απομονώνεται και μία τραγική αναφορά. Γεννά έναν πηχουαίο τίτλο, που συνοδεύει τη φωτογραφία του συνεντευξιαζόμενου, και μας τον παρουσιάζει σαν να βγήκε στη γύρα περίπου σαν πραματευτής μιζέριας, για να ζητιανέψει την προσοχή και τη συμπάθειά μας. «Ο τάδε μιλά για τον θάνατο του πατέρα του». «Η τάδε μιλά για τα τραγικά παιδικά της χρόνια». Και ας είναι μόλις μία φράση σε μια συζήτηση μισής ή μιας ώρας. Ένας νέος άνθρωπος σκοτώνεται στην άσφαλτο, αλλά η τραγικότητα του συμβάντος από μόνη της δεν φαίνεται να αρκεί. Πρέπει να συνοδευτεί από εικόνες, στίχους, εξομολογήσεις, τραγικές ειρωνείες και ό,τι άλλο κρίνεται πως χορταίνει την πείνα μας για δράμα.

Στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης influencers³ ωρύονται ή κλαίνε ή ζητούν συγγνώμη ή ζητούν τα ρέστα. Λίγο παραπέρα, τα ριάλιτι κάνουν την τρίχα τριχιά και μας τη σερβίρουν. Όσοι αντιλαμβάνονται το κοινό ως αδηφάγα μηχανή κατανάλωσης δράματος, φροντίζουν να ταΐζουν το θηρίο είκοσι τέσσερις ώρες το εικοσιτετράωρο.

Όσα μας περιβάλλουν βαφτίζονται είτε εκπληκτικά είτε τραγικά. Σαν να μην υπάρχει τίποτε ανάμεσα. Στις οθόνες όλα είναι ασπρόμαυρα και όλοι συνηθίζουμε να αδιαφορούμε ή και να αποστρεφόμεστε το γκρι της πραγματικής ζωής. Αυτό-

¹ Συνδυασμός συμβόλου και λέξης που χρησιμοποιείται στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για να ομαδοποιήσει θέματα, με βάση τις συζητήσεις που προκαλούν, και να λειτουργήσει ως σύνδεσμος.

² Αυτό που επίτηδες προκαλεί την αίσθηση του αλλόκοτου και του γελοίου.

³ Διάσημα πρόσωπα που με τις δραστηριότητες και τις αναρτήσεις τους διαμορφώνουν τις απόψεις των υπόλοιπων χρηστών.

σκηνοθετούμαστε και σκηνοθετούμε κάθε λεπτό και κάθε περίπτωση. Από τα story⁴των μέσων κοινωνικής δικτύωσης ως ακόμη και την ταλαίπωρη φάλαινα που βρέθηκε τραυματισμένη στον Άλιμο⁵. Τι θα ήταν αν δεν τη βαφτίζαμε Σωτήρη; Τι θα ήταν χωρίς το τραγούδι της εθελόντριας; Πώς θα έβγαινε η εικόνα, που θα γινόταν viral⁶, γεννώντας συζήτηση και συγκίνηση; Ποιος ασχολείται αλήθεια με το πρόβλημα; Το πλάνο μένει πάντα. Το πλάνο και το hashtag. Ως το επόμενο πλάνο και το επόμενο hashtag.

Το πρόβλημα με αυτή την κατάσταση είναι ότι τίποτε δεν μας σοκάρει πια. Κι όσο δράμα καταναλώνουμε, τόσο πιο αναισθητοι γινόμαστε. Κι όσο πιο αποχαυνωμένοι γινόμαστε, τόσο πιο έντονο ερέθισμα έχουμε ανάγκη.

Κείμενο 2

[Άσπονδοι φίλοι]

Το παρακάτω κείμενο προέρχεται από τον Β' τόμο (Αριάγνη) της μυθιστορηματικής τριλογίας του Σ. Τσίρκα «Ακυβέρνητες Πολιτείες» (Αθήνα: Κέδρος 1973). Στο απόσπασμα ο κεντρικός ήρωας συζητά με έναν άσπονδο φίλο του: και οι δύο είναι συναγωνιστές της ελληνικής αντίστασης ενάντια στους Ναζί στη Μέση Ανατολή, αλλά διαφέρουν ως προς τη στάση και τη συμπεριφορά.

Τον είχα πλάι μου ν' ανασαίνει κι εγώ να κοιτάω τη μαύρη γη του Δέλτα που γινόταν ένα με τη νύχτα. Ένα ξερό αεράκι φυσούσε φέρνοντας μυρωδιές από καμένη σβουνιά⁷ και χλωρά χόρτα. Τη δική του απόψε δεν την ένωθα. Σ' ένα χωριό, εκεί στο βάθος, γαυγίζανε σκύλοι. Στα ζερβά μου η δεντροστοιχία με τις γκαζοαρίνες⁸, που χρησίμευε για σύνορο της έπαυλης, θρόιζε μαλακά και πίσω της, μακριά, ήξερα πως αρχινούσε ο αμμουδερός ανήφορος για τις Πυραμίδες. Σ' όλη μου τη ζωή λαχτάρησα μόνο ένα δικαίωμα: Να διαλέγω μόνος τους φίλους μου. Μα το 'ξερα, ήταν όνειρο, όνειρο εστέτ⁹ κι αριστοκράτη... Αυτός ήταν η μοίρα μου απ' τη στιγμή που πάτησα στη Μέση Ανατολή.

⁴ Μικρής διάρκειας αναρτήσεις

⁵ Παραθαλάσσια περιοχή της Αθήνας

⁶ Δημοφιλής στο διαδίκτυο

⁷ Κοπριά

⁸ Δέντρο που φύεται σε αμμώδεις ή / και παραθαλάσσιες περιοχές.

⁹ Αισθητής: πρόσωπο που υιοθετεί το ύφος και τη συμπεριφορά καλλιτέχνη.

Ζήσαμε τόσες περιπέτειες, την Τετάρτη Αυγούστου, τον Ισπανικό, την Αλβανία¹⁰ κι οι δρόμοι μας δε διασταυρώθηκαν. Εδώ κουτουλήσαμε με το πρώτο. Ο αγώνας μας πέρασε τις χειροπέδες και πώς να ξεκολλήσουμε; Άδικα πάσχιζα να ξεκόψω από δίπλα του, πάντα ερχόταν κάτι και με γύριζε πίσω. Η τρελή απόφαση να ξαναφύγω στην Ελλάδα, η επιμονή μου να πάω στο μέτωπο, ενδόμυχα ξεκινούσαν από την επιθυμία να βρεθώ μακριά του. Μα πάνω στο ίδιο καράβι ταξιδεύαμε κι έπρεπε ν' αγωνιστούμε μαζί για να το γλυτώσουμε από τη φουρτούνα που το χτυπούσε λυσσασμένα...

- Τι σκέφτεσαι;
- Σκέφτομαι πως ύστερ' από χρόνια θα γράψω ένα βιβλίο και θα σε βάλω μέσα με τις λίγες σου χάρες και με τα μεγάλα σου ελαττώματα, για να σε βγάλω από πάνω μου, να λευτερωθώ.
- Χε χε. Ύστερ' από χρόνια, θα τα έχεις ξεχασμένα όλα τούτα. Αν κάτσεις να τα γράψεις, θα σκαλίζεις στάχτες. Θα γίνεις κακός δίχως όφελος.
- Σε νιώθω σα χολή να μου πικραίνεις το αίμα. Για να μπορέσω να σε σκέφτομαι ήρεμα, πρέπει να καθαριστώ. Να σε χορέψω από πάνω μου σα δερβίσης. Αν δουλέψω στο βιβλίο καλά και με ειλικρίνεια, ο ίδιος μου ο κόπος θα με καθαρίσει. Θα γίνεις κάτι αυτόνομο, έξω από μένα. Θα υπάρχουν. Σαν άνθρωπος, θα μπορέσω να σε δεχτώ, όπως δέχεται κανείς και πιο μεγάλες συμφορές – την κακή λαβωματιά ή τον θάνατο.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να αποδώσεις συνοπτικά, σε 60-70 λέξεις, ποιο είναι το θέμα του Κειμένου 1 και ποια θέση υιοθετεί η αρθρογράφος.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

¹⁰ Αναφορά αντίστοιχα στην κήρυξη δικτατορίας από τον Ιωάννη Μεταξά (06-08-1936), στον Ισπανικό Εμφύλιο Πόλεμο μεταξύ εθνικιστών και δημοκρατικών (1936-1939) και στον πόλεμο της φασιστικής Ιταλίας εναντίον της Ελλάδας που κηρύχτηκε στις 28-10-1940.

Να καταγράψεις δύο παραδείγματα χρήσης ερωτημάτων και δύο περιπτώσεις διαζευκτικής σύνταξης στο Κείμενο 1 (μονάδες 4) και να δείξεις πώς τα στοιχεία αυτά υπηρετούν την αλληλουχία των νοημάτων (μονάδες 6).

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Να μετατρέψεις τη χρήση της γλώσσας στα παρακάτω αποσπάσματα του Κειμένου 1 (με υπογράμμιση στο κείμενο) από συνυποδηλωτική σε δηλωτική (μονάδες 10). Ποια αλλαγή παρατηρείς ως προς το ύφος λόγου (μονάδες 5);

α) έναν πηχυαίο τίτλο (μονάδα 1)

β) σαν να βγήκε στη γύρα περίπου σαν πραματευτής μιζέριας (μονάδες 2)

γ) χορταίνει την πείνα μας για δράμα (μονάδα 1)

δ) τα ριάλιτι κάνουν την τρίχα τριχιά και μας τη σερβίρουν (μονάδες 2)

ε) Όσοι αντιλαμβάνονται το κοινό ως αδηφάγα μηχανή κατανάλωσης δράματος, φροντίζουν να ταΐζουν το θηρίο είκοσι τέσσερις ώρες το εικοσιτετράωρο. (μονάδες 2)

στ) Στις οθόνες όλα είναι ασπρόμαυρα και όλοι συνηθίζουμε να αδιαφορούμε ή και να αποστρεφόμεστε το γκρι της πραγματικής ζωής. (μονάδες 2)

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Με ποιον τρόπο ο ήρωας του αποσπάσματος του Κειμένου 2 θα επιδιώξει να απαλλαγεί από την αρνητική επιρροή του συναγωνιστή του; Εσύ πιστεύεις ότι θα επιτύχει στην προσπάθειά του ή όχι και γιατί; Να αναπτύξεις την απάντησή σου σε 100-150 λέξεις.

Μονάδες 15